C U R T E A D E A P E L B Ă L Ț I

Dosarul nr.21rji-982/2024 Prima instanţă: Judecătoria Orhei, sediul Central

Judecător: Veaceslav Caragia

DECIZIE
În numele Legii

27 noiembrie 2024 mun. Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecător Ala Rotaru
Judecătorii Dumitru Puşca, Ruslana Burdeniuc

a examinat în lipsa părților, recursurile Directorului adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, Florea Ion și a avocatului Lazăr Vitalii în interesul condamnatului Leahu Mihail, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 25.03.2024, prin care s-a admis parțial plângerea condamnatului **Leahu Mihail** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție.

Ținând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

c o n s t a t ă :

Potrivit procesului-verbal de reţinere din 16.01.2019, Leahu Mihail a fost reţinut de facto la 16.01.2019, ora 20:45.

Prin sentinţa Judecătoriei Străşeni (sediul Central) din 08 aprilie 2019, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), 188 alin. (2) lit. b), d) şi f) din Codul penal al RM, fiindu-i stabilită pedeapsa de 6 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei urmând a fi calculat din 08 aprilie 2019, computându-i termenul detenţiei preventive de la 16 ianuarie 2019 până la 08 aprilie 2019.

Prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 27 mai 2021, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit.d) Cod penal al RM, fiindu-i stabilită pedeapsa conform art.364[1] din Codul de procedură penală al RM, sub formă de 1 an 6 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În temeiul art.84 alin.(4) Cod penal al RM, prin concurs de infracţiuni prin cumul parţial la pedeapsa aplicată s-a adăugat pedeapsa de 6 ani închisoare stabilită prin sentinţa Judecătoriei Străşeni din 08 aprilie 2019, stabilindu-i definitiv pedeapsa sub formă de 7 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Începutul executării pedepsei urmând a fi calculat din 27 mai 2021 cu includerea duratei arestării preventive şi executării pedepsei stabilite prin sentinţa Judecătoriei Străşeni din 08 aprilie 2019 din 16 ianuarie 2019 până la 26 mai 2021.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 17 noiembrie 2021, sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 27 mai 2021 a fost menţinută.

Prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 22 noiembrie 2021, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art.186 alin. (2) lit. b) şi d) Cod penal la RM, fiindu-i stabilită pedeapsa conform art.364[1] Cod de procedură penală al RM, sub formă de 2 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Începutul executării pedepsei urmând a fi calculat din 22 noiembrie 2021.

Prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 15 noiembrie 2022, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art.186 alin. (2) lit. d) Cod penal la RM, fiindu-i stabilită pedeapsa conform art.364[1] din Cod de procedură penală al RM sub formă de 1 an închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În temeiul art.84 alin.(4) Cod penal al RM, prin cumul parţial la pedeapsa aplicată s-a adăugat pedeapsa de 6 ani închisoare stabilită prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 27 mai 2021, stabilindu-i definitiv pedeapsa sub formă de 7 ani 6 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul de executare a pedepsei s-a calculat din 15 noiembrie 2022, cu includerea pedepsei executate din 16 ianuarie 2019 până la 15 noiembrie 2022.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 07.04.2023, a fost admis demersul IP-18, Brăneşti privind cumularea pedepselor condamnatului, Leahu Mihail *****. Conform art.84 alin.(4) Cod penal al RM prin cumul parţial al pedepselor a fost inclus în termenul pedepsei definitive stabilite condamnatului Leahu Mihail *****, prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 15 noiembrie 2022, sub formă de 7 ani 6 luni închisoare, pedeapsa stabilită prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 22 noiembrie 2021, sub formă de 2 ani închisoare, stabilindu-i definitiv o pedeapsă sub formă de 8 (opt) ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul

executării pedepsei condamnatului, Leahu Mihail *****, s-a calculat din 07 aprilie 2023, cu includerea în termenul de executare a pedepsei a perioadei pedepsei executate parţial începând cu 16 ianuarie 2019, (data reţinerii condamnatului) până la 07 aprilie 2023.

Potrivit raportului nr.2/483 din 09.02.2024, în privinţa condamnatului Leahu Mihail, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 16.01.2019, iar sfârşitul executării pedepsei la 15.07.2027. Perioada detenţiei în instituţiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr.13 Chişinău perioada de la 18.01.2019 până la 27.05.2019, de la 16.12.2019 până la 30.12.2019 şi de la 06.02.2021 până la 25.02.2021, în Penitenciarul nr. 4 Cricova perioada de la 25.02.2021 până la 02.12.2021, în Penitenciarul nr. 16 Pruncul perioada de la 02.12.2021 până la 21.11.2022, şi în Penitenciarul nr.18 Brăneşti perioada de la 27.05.2019 până la 16.12.2019, de la 30.12.2019 până la 06.02.2021 şi de la 21.11.2022 - până în prezent.

La 21 noiembrie 2023, în Judecătoria Orhei, sediul Central, a parvenit spre examinare, plângerea condamnatului Leahu Mihail, împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare, referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul central din 25.03.2024 s-a admite parţial plângerea condamnatului Leahu Mihail, împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare, Penitenciarul nr.13 Chişinău, Penitenciarul nr.4 Cricova, Penitenciarul nr.16 Pruncul şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Leahu Mihail, născut la *****, a fost deţinut în Penitenciarul nr.13 Chişinău, Penitenciarul nr. 4 Cricova şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, perioada continuă de la 18.01.2019 până la 02.12.2021 şi de la 21.11.2022 şi până în prezent 25.03.2024, pe o perioadă totală de 1539 (una mie cinci sute treizeci şi nouă) zile, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Leahu Mihail, născut la *****, cu 153 (o sută cincizeci şi trei) zile, pentru perioada de 1539 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr.13 Chişinău, Penitenciarul nr. 4 Cricova şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, în condiţii contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În privinţa perioadei de 9 (nouă) zile calculate în condiţiile art. 473^4 alin. (5) CPP (din perioada de 15398 zile şi care nu au putut fi împărţite la 10), instanţa de judecată a considerat oportună compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Leahu Mihail, născut la *****, a sumei de bani în mărime de 450 (patru sute cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convenţională

pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanţelor al RM.

S-a respins plângerea condamnatului Leahu Mihail declarată împotriva administraţiei instituţiei penitenciare, Penitenciarul nr. 16 Pruncul, cu privire la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu încheierea instanţei de fond aceasta în termen a fost contestată cu recurs de către Directorul adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, Florea Ion, care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central Orhei din 25.03.2024, emisă la plângerea condamnatului Leahu Mihail. Pronunţarea unei noi hotărâri, prin care plângerea condamnatului Leahu Mihail, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţie cu reducerea pedepsei, să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat următoarele argumente:

- Penitenciarul nr.18-Brăneşti, consideră soluţia emisă ca fiind una ilegală, neîntemeiată şi pasibilă casării or, prin materialele prezentate de Penitenciarul nr.18-Brăneşti, s-a solicitat respingerea acţiunii condamnatului ca neîntemeiată şi nefondată, din considerentele că în perioada deţinerii în Penitenciarul nr,13-Chişinău, Penitenciarul nr.4-Cricova şi Penitenciarul nr.l8-Brăneşti, acesta n-a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiţii a executării detenţiei, concluzionându-se că acestea nu pot fl calificate ca inumane şi degradante, adică contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

- la examinarea plângerii adresate de condamnatul Leahu Mihail, privind condiţiile precare de detenţie din Penitenciarul nr.l3-Chişinău, Penitenciarul nr.4-Cricova şi Penitenciarul nr.18-Brăneşti, în care a fost deţinut, instanţa de judecată n-a luat în considerare particularităţile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condiţiilor generale din instituţiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe practica Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, făcând referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

- deşi remediul naţional de constatare a condiţiilor de detenţie a fost implimentat din 01 ianuarie 2019, totuşi, persoanele care se considerau vătămate în drepturi prin deţinerea în condiţii contrare art.3 CEDO până la data intrării în vigoare a remediului respectiv, aveau posibilitatea de a înainta cerere în instanţa naţionale în procedură civilă pentru obţinerea despăgubirilor de rigoare sau de a înainta cereri către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Mai mult decât atât, Leahu Mihail, pe parcursul deţinerii în instituţia penitenciară, acesta n-a adresat plângeri în adresa administraţie penitenciarelor prin care să invoce dezacordul faţă de condiţiile de detenţie.

- ”Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante” . Maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3 CEDO. Evaluarea acestui nivel minim este prin natura lucrurilor, relativă şi depinde de toate circumstanţele cauzei precum ar fi, durata maltratării, consecinţele sale fizice şi psihice, iar în unele cazuri de sexul, vârsta şi starea sănătăţii a victimei (cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărârea din 13 septembrie 2005). Curtea a considerat tratamentul ca fiind „inuman”, deoarece inter alia acesta a fost premeditat, a fost aplicat ore în şir şi a cauzat fie leziuni corporale, fie suferinţe fizice şi psihice intense. Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant”, deoarece el a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare şi inferioritate capabile să le umilească şi să le înjosească. Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana, şi dacă în ceea ce priveşte consecinţele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într- un mod incompatibil cu articolul 3 (cauza Dougoz c. Greciei). Standardele CPT prevăd norma de spaţiu de locuit per prizonier într-o celula cu mai multe ocupaţii de 4 m2. însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor şi poate fi considerată în sine ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atât timp cât se pot găsi şi alţi factori de atenuare cum ar fi în special faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi).

- criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiilor de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau că în majoritatea cazurilor combină o serie de elemente negative cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară; infectarea cu paraziţi; ventilarea, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi în consecinţă utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii.

- examinarea criteriului ”spaţiu acordat fiecărui deţinut” prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori care contribuie la aprecierea

detenţiei ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt. Aşadar ”Curtea confirmă faptul că standardul predominant în jurisprudenţa sa, şi anume 3 m2 de suprafaţă a podelei pentru fiecare persoană privată de libertate în cameră colectivă este standardul minim aplicabil în temeiul art.3 din Convenţie. In cazul în care suprafaţa podelei de care dispune o persoană privată de libertate în cameră colectivă este mai mică de 3 m2, lipsa de spaţiu personal este considerată ca fiind atât de gravă încât dă naştere unei puternice prezumţii de încălcare a art.3 CEDO. ”

- sarcina probei revine Guvernului pârât, care poate totuşi infirma prezumţia, demonstrând prezenţa unor elemente capabile să compenseze această circumstanţă în mod adecvat. Prezumţia absolută de încălcare a art.3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniţi: 1) reducerile ale spaţiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m2 sunt scurte, ocazionale şi minore; 2) ele sunt însoţite de o libertate de mişcare suficientă în afara camerei şi de activităţi în afara camerei adecvate; 3) reclamantul este încarcerat într-o instituţie care oferă în general, condiţii de detenţie decente şi nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanţe agravante ale unor condiţii de detenţie precare” (cauza Mursic c. Croaţia). Atunci când o persoană privată de libertate dispune în camera sa de un spaţiu personal cuprins între 3 şi 4 m2, factorul ”spaţiu” rămâne un element de măsură în aprecierea făcută de Curte asupra caracterului adecvat sau inadecvat al condiţiilor de detenţie.

- în astfel de cazuri, aceasta va concluziona o încălcare a art.3, dacă lipsa de spaţiu este însoţită de alte condiţii de detenţie materiale precare, în special lipsa de acces la o curte de plimbare sau lipsa de acces la aer şi lumină naturală, ventilarea insuficientă sau inadecvată, temperatura insuficientă sau prea ridicată în încăperi, lipsa de intimitate la toalete sau condiţii sanitare şi de igienă precară. Celulele, inclusiv şi mobilierul trebuie să fie într-o stare decentă de reparare şi ar trebui depuse toate eforturile pentru a menţine zonele de locuit curate şi igienice. Orice infectare cu paraziţi trebuie să fie abordată viguros, deţinuţii trebuie să primească produsele de igiena personală şi de curăţenie.

- toate locuinţele pentru deţinuţi (cât celule cu ocupare unică, atât şi cele cu multiplă) trebuie să aibă acces la lumina naturală, precum şi la iluminatul artificial care să fie suficient pentru citire. În mod egal trebuie să existe o ventilare suficientă pentru a asigura reînnoirea constantă a aerului în interiorul celulei. Plasarea geamurilor trebuie să permită circularea aerului proaspăt, indiferent dacă există sau nu ventilare artificială. Celulele trebuie să fie încălzite în mod adecvat.

- fiecare deţinut trebuie şi are acces permanent la apa potabilă. Instalaţiile din baie şi duş trebuie să fie suficiente pentru ca fiecare deţinut să poată şi să aibă obligaţia să le utilizeze la o temperatură adaptată climatului de cel puţin odată în săptămână, condiţiile unui climat temperat.

- deţinutul trebuie să dispună de un pat individual şi de lengerie de pat individuală suficientă, bine întreţinută, schimbată astfel ca să-i asigure curăţenia. Fiecărui deţinut ar trebui să i se ofere un minim de o oră în aer liber pentru a exersa în fiecare zi, se recomandă ca deţinuţii să se afle cât mai mult timp în afară celulelor fiind antrenaţi în diverse activităţi (muncă, vocaţie, educaţie, sport şi recreere).

- a concluzionat că condamnatului Leahu Mihail, i-a fost acordat minimul de condiţii pentru executarea detenţiei în Penitenciarul nr.l3-Chişinău, Penitenciarul nr.4 Cricova şi Penitenciarul nr.l8-Brăneşti, iar instanţa de judecată, la evaluarea condiţiilor de detenţie, urma să ţină cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deţinut în condiţiile contestate.

- în partea ce ţine de acordarea cu titlu de despăgubire a sumei în mărime 450 (patru sute cincizeci) lei, pentru perioada de 9 (nouă) zile în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, menţionăm că, potrivit prevederilor art.473^4 alin.(5), în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime a unei unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente".

De asemenea în termen încheierea instanței de fond a fosat contestată cu recurs și de către avocatul Lazăr Vitalii în interesul condamnatului Leahu Mihail, solicitând admiterea recursului, casarea parţială a încheierii judecătorii Orhei, din 25.03.2024, sed. Central, cu adoptarea unei noi decizii prin care să fie calculat reducerea pedepsei lui Leahu Mihail cu formula de 2 la 10 zile deţinut în condiţii contrare art.3 CEDO, şi a reduce pedeapsa condamnatului Leahu Mihail, cu 306 zile, pentru perioada de 1539 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr.4 Cricova, 13 Chişinău, şi 18 Brăneşti, în condiţii contrare prevederilor art.3 din CEDO. A admite plângerea condamnatului în privinţa Penitenciarului 16 Pruncul. A obliga Penitenciarul 18 Brăneşti să înlăture condiţiile precare de detenţie.

În motivarea recursului a invocat următoarele argumente:

- consideră că instanţa urma să ţină cont de faptul că Leahu Mihail s-a deţinut în mai multe condiţii inumane şi degradante concomitent, astfel urma să se ia în calcul acest fapt şi să fie redusă pedeapsa cu 2 la 10 zile deţinut în condiţii inumane, or condmnatul s-a plâns pe mai multe condiţii de detenţie. Condiţiile de detenţie care fac obiectul plângerii au adus atingere demnităţii umane a reclamantului şi i-au trezit sentimente de angoasă şi inferioritate, de natură să îl umilească şi să îl înjosească, şi chiar să îi distrugă rezistenţa fizică sau morală.

- a concluzionat că dificultăţile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenţiei sale au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciar, fapt care permite reducerea cu 2 zile, nu doar cu 1 zi.

Procedura înștiințării legale în instanța de recurs a fost executată (f.d.83-86).

Potrivit prevederilor art. 447 alin. (1) Cod procedură penală: *”recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces”.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursurilor şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursurilor, declarate de către administrație instituției penitenciare și avocatul Lazăr Vitalii în interesul condamnatului Leahu Mihail, părțile nu au depus referință asupra recursurilor declarate.

Verificând argumentele recursurilor în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că recursul avocatului urmează a fi respins, iar recursul Directorului adjunct al Penitenciarului nr.18 Brănești, Florea Ion urmează a fi admis cu casarea încheierii instanței de fond, rejudecarea cauzei și emiterea unei hotărâri noi din următoarele considerente.

Conform art. 449 alin. (1) pct.1) lit. a) CPP, *judecând recursul, instanţa respinge recursul, menţinînd hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.*

Conform art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) CPP, *judecând recursul, instanţa admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului.*

În motivare soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art.3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr.272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate

acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Ținând cont de faptul, că prescripția reprezintă termenul general în interiorul cărui persoana poate să-şi apere dreptul încălcat pe calea înaintării unei plângeri în instanța de judecată, la caz fiind pus în aplicare cel stabilit de art. 473^2 alin. (5) Cod pr. penală, pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr.272, Colegiul consideră, că condamnatul Leahu Mihail s-a încadrat în el, sesizând instanța la 21.11.2023 în interiorul termenului de șase luni stabilit prin lege.

În acest sens, cu întâietate Colegiul penal ține a trece în revistă faptul că, potrivit procesului-verbal de reţinere din 16.01.2019, Leahu Mihail a fost reţinut de facto la 16.01.2019, ora 20:45.

Prin sentinţa Judecătoriei Străşeni (sediul Central) din 08 aprilie 2019, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), 188 alin. (2) lit. b), d) şi f) Cod penal al RM, fiindu-i stabilită pedeapsa de 6 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei urmând a fi calculat din 08 aprilie 2019, computându-i termenul detenţiei preventive de la 16 ianuarie 2019 până la 08 aprilie 2019.

Prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 27 mai 2021, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit.d) Cod penal al RM, fiindu-i stabilită pedeapsa conform art.364/1 Cod de procedură penală al RM, sub formă de 1 an 6 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În temeiul art. 84 alin. (4) din Codul

penal al RM, prin concurs de infracţiuni prin cumul parţial la pedeapsa aplicată s-a adăugat pedeapsa de 6 ani închisoare stabilită prin sentinţa Judecătoriei Străşeni din 08 aprilie 2019, stabilindu-i definitiv pedeapsa sub formă de 7 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Începutul executării pedepsei urmând a fi calculat din 27 mai 2021 cu includerea duratei arestării preventive şi executării pedepsei stabilite prin sentinţa Judecătoriei Străşeni din 08 aprilie 2019 din 16 ianuarie 2019 până la 26 mai 2021.

Prin Decizia Curţii de Apel Chişinău din 17 noiembrie 2021, sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 27 mai 2021 a fost menţinută.

Prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 22 noiembrie 2021, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art.186 alin. (2) lit. b) şi d) Cod penal la RM, fiindu-i stabilită pedeapsa conform art.364/1 Cod de procedură penală al RM, sub formă de 2 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Începutul executării pedepsei urmând a fi calculat din 22 noiembrie 2021.

Prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 15 noiembrie 2022, Leahu Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit. d) Cod penal la RM, fiindu-i stabilită pedeapsa conform art.364/1 Cod de procedură penală al RM, sub formă de 1 an închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În temeiul art.84 alin.(4) Cod penal al RM, prin cumul parţial la pedeapsa aplicată s-a adăugat pedeapsa de 6 ani închisoare stabilită prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 27 mai 2021, stabilindu-i definitiv pedeapsa sub formă de 7 ani 6 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul de executare a pedepsei de calculat din 15 noiembrie 2022, cu includerea pedepsei executate din 16 ianuarie 2019 până la 15 noiembrie 2022.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 07.04.2023, a fost admis demersul IP-18, Brăneşti privind cumularea pedepselor condamnatului, Leahu Mihail *****. Conform art.84 alin (4) din Codul penal al RM prin cumul parţial al pedepselor a fost inclus în termenul pedepsei definitive stabilite condamnatului, Leahu Mihail *****, prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 15 noiembrie 2022, sub formă de 7 ani 6 luni închisoare, pedeapsa stabilită prin sentinţa Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 22 noiembrie 2021, sub formă de 2 ani închisoare, stabilindu-i definitiv o pedeapsă sub formă de 8 (opt) ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei condamnatului, Leahu Mihail *****, urmează a fi calculat din 07 aprilie 2023, data pronunţării prezentei încheieri, cu includerea în termenul de executare a pedepsei a perioadei pedepsei executate parţial începând cu 16 ianuarie 2019, (data reţinerii condamnatului) până la 07 aprilie 2023.

Potrivit raportului nr.2/483 din 09.02.2024, în privinţa condamnatului Leahu Mihail, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 16.01.2019, iar sfârşitul executării pedepsei la 15.07.2027. Perioada detenţiei în instituţiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr.13 Chişinău perioada de la 18.01.2019 până la 27.05.2019, de la 16.12.2019 până la 30.12.2019 şi de la 06.02.2021 până la 25.02.2021, în Penitenciarul nr. 4 Cricova perioada de la 25.02.2021 până la 02.12.2021, în Penitenciarul nr. 16 Pruncul perioada de la 02.12.2021 până la 21.11.2022, şi în Penitenciarul nr.18 Brăneşti perioada de la 27.05.2019 până la 16.12.2019, de la 30.12.2019 până la 06.02.2021 şi de la 21.11.2022 - până în prezent.

Prin urmare, la soluționarea plângerii înaintate, Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție instanța națională va ține cont de faptul că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).*

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).*

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(cauza Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).*

În acest sens instanța de recurs reține că, în cererea depusă s-a invocat aflarea condamnatului pe parcursul unei perioade de timp în Penitenciarele nr. 13 Chișinău, nr. 4 Cricova, nr. 16 Pruncul și nr. 18 Brănești în condiții inumane și degradante, care sunt contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Astfel, la examinarea cauzei în recurs, instanța ierarhic superioară a constatat faptul că, potrivit raportului prezentat de către administrația P-18 Brănești din 09.02.2024 cu nr.2/483, la capitolul deținerii în cadrul Penitenciarelor13 Chișinău, nr. 4 Cricova, nr. 16 Pruncul și nr. 18 Brănești s-a reținut că, condițiile de detenție pentru deținutul Leahu Mihail au corespuns minimului necesar conform condițiilor impuse spre executare.

În combaterea alegațiilor recurentului-a Penitenciarului nr.18 Brănești în sensul indicat supra, Colegiul penal arată că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Cu referire la obiecțiile expuse de administrația penitenciarului nr. 18 Brănești, Colegiul penal va fi solidar cu instanța de fond, în sensul constatării că Leahu Mihail a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarele nr. 13 Chișinău, nr. 4 Cricova, nr. 18 Brănești, în calitate de condamnat.

Astfel, instanța de recurs reiterează faptul că întru adoptarea soluției pe caz, judecătorul cu referire la rapoartele prezentate, a făcut o analiză amplă a condițiilor de detenție și cazare a condamnatului și anume conducându-se de Hotărârea Guvernului nr.583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”, precum reținând și cele constatate în Raportul anual pentru anul 2017 și 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, unde membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în

egală măsură, şi ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Astfel, just s-a reținut faptul că la aprecierea încălcării art.3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servicii medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficiență, iar reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție.

Colegiul penal va susține și faptul, că întru constatarea detenției condamnatului Leahui Mihail în condiții contrare art. 3 CEDO în penitenciarele nr. 13 Chișinău, nr. 4 Cricova, nr. 18 Brănești s-a referit la faptul, că CtEDO a constatat că anumite condiţii de trai ale deţinuţilor constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că fiecare deţinut trebuie să aibă un spaţiu de cel puţin 4 m2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităţilor de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43¬44); lipsa unei asistenţe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. RM, 07.11.2006, § 120-121).

Totodată, în același context s-a reținut și faptul, că trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Curtea a considerat un tratament ca fiind ”degradant”, atunci când s-a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare şi inferioritate capabile să le umilească şi să le înjosească (Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI).

Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana şi dacă, în ceea ce priveşte consecinţele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar şi absenţa unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, Reports of Judgments and Decisions, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

Reieşind din situaţia descrisă în rapoartele prezentate, just s-a concluzionat că cel puţin sub aspectul detenţiei în condiţii de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duş, faţă de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenţie.

Contrar recomandărilor pre citate, studiind rapoartele prezentate de către administraţia instituţiei penitenciare Penitenciarul nr.18 Brăneşti, judecătorul de instrucţie relevant și obiectiv a constatat că, s-a prezentat o informaţie generală cu privire la suprafaţa ce revine unui deţinut în celulele în care a fost deţinut Leahu Mihail, din care reiese suprafaţa de sub limita minimă de 4 m2, per deţinut, nefiind probată şi respectarea condiţiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai, că deţinuţii zilnic sunt verificaţi de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP), astfel obiectiv s-a menționat de cinstanța de fond că, alegaţiile reprezentatului Penitenciarului nr.18, la aceste aspecte, sunt declarative şi lipsite de suport probatoriu.

La fel, instanța va susține poziția instanței de fond și în aspectul în care cu referire la celelalte alegaţii ale condamnatului referitor la condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă, probele anexate la raport nu combat argumentele condamnatului Leahu Mihail, astfel, că, dificultăţile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenţiei sale în Penitenciarul nr.13 Chişinău, Penitenciarul nr. 4 Cricova şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În susţinerea temeiniciei plângerii depuse Leahu Mihail, judecătorul de instrucţie reţine că, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism naţional pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate,

inclusiv Penitenciarul nr.13 Chişinău, Penitenciarul nr. 4 Cricova şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, sunt într-o stare deplorabilă şi sunt calificate ca condiţii inumane şi degradante.

Mai mult, relevant în aspectul constatării detenției condamnatului Leahu Mihail în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO este și faptul, că potrivit raportului privind vizita preventivă în Penitenciarul nr.18 Brăneşti, a Avocatului Poporului (Ombudsmanul), din 31.07.2019 aprobat la 05.08.2019, şi raportul Consiliului pentru prevenirea torturii (CPT), din 11.02.2020, privind vizita de monitorizare la Penitenciarul nr.18, cu referire la condiţiile de detenţie, s-au reţinut condiţii precare de detenţie, şi anume suprapopularea penitenciarului, condiţii deplorabile din boxa pentru refuzul de hrană, şi lipsa personalului medical specializat în instituţia penitenciară.

Astfel, instanța de fond just a considerat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în perioada de timp respectivă, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Cu referire la celelalte alegații ale condamnatului referitor la condițiile sanitare și igienice, judecătorul desemnat cu atribuții de judecător de instrucție just a considerat că, probele anexate la raport nu combat argumentele petentului Leahu Mihail, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.4 Cricova și Penitenciarul nr.18 Brănești, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Prin urmare, Colegiul reține că, instanţa de judecată în mod ferm a apreciat critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa just s-a bazat pe legislația națională și practica CEDO în domeniul dat.

Însă, contrar celor menționate supra, deși instanța de fond just a constatat că Leahu Mihail s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.4 Cricova și Penitenciarul nr.18 Brănești, totuși în mod eronat a dispus calcularea perioadelor de detenție pentru care urmează a fi verificate prin prisma prevederilor art.3 CEDO, or potrivit raportului prezentat de către administrația P-18 Brănești nr.2/483 din 09.02.2024 se certifică faptul cel din ***urmă în calitate de condamnat*** s-a aflat o perioadă continuă în penitenciarele nr.13 Chișinău, nr. 18 Brănești, și nr. 4 Cricova, adică în perioada

18.01.2019 -02.12.2021 și de la 21.11.2022 până la data 09.02.2024 (*data întocmirii raportului*).

Prin urmare, instanța de recurs nu poate accepta teza instanței de fond de a reține în sarcina deținutului constatarea condițiilor de detenție a fi contrare prevederilor art. 3 CEDO până la data emiterii soluției pe caz-25.03.2024, în lipsa unui raport nemijlocit al organului extrajudiciar, or potrivit art. 473[4] alin. (2) Cod de pr.penală, reglementează că, la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, ***precum şi de perioada în care condamnatul a fost deţinut în condiţiile contestate.***

La caz, Colegiul notează că raportul întocmit de instituția penitenciară datează cu 09.02.2024, astfel, chiar dacă ultimul s-a află în continuare în custodia statului, totuși instanța urmează a examina spața în limitele indicate în cadrul perioadelor specificate în baza raportului întocmit în temeiul art.473[3] alin.(3) Cod de pr.penală, *iar pentru termenul rămas ce nu poate fi redus a fi lăsat în continuare la termenul de executare a pedepsei, cu ulterioara lui soluționare deja într-o altă procedură distinctă*, *evident prin prisma efectelor juridice prevăzute la art. 473[4] alin. (4) din Codul de pr.penală*.

La fel, Colegiul penal va casa soluția primei instanței inclusiv în latura aplicării prevederilor art.473[4] alin.(5) Cod de pr.penală, dispunând astfel eronat în privința perioadei de ”9 (nouă) zile”*,* compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Leahu Mihail, a sumei de bani în mărime de 450 (patru sute cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

Or, potrivit art. 473[2] Cod de pr.penală, (3) *Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei*. (4) *În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.*

Potrivit art. 473[4] alin.(5) Cod de pr.penală, prevede faptul că, *în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol,* ***iar în privinţa perioadei rămase****, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.*

Prin urmare, instanța de recurs ține a menționa faptul că, nu poate însuși raționamentul primei instanțe referitor la compensarea zilelor de detenție rămase în valoare bănească, în condițiile în care potrivit raportului întocmit în baza art. 473^3 alin. (2) Cod de pr.penală, de către administrația P-18 Brănești, sfârșitul termenului de detenție va constitui data de *15.07.2027*, fapt ce denotă că stingerea executării pedepsei prin prisma art. 275 pct.1) lit.a) Cod de executare, nu este tangibilă speței, urmând ca Leahu Mihail să execute în continuare pedeapsa penală sub formă de închisoare.

Subsecvent, instanța de recurs în susținerea poziției sale va trece în revistă că, Legiuitorul RM prin adoptarea mecanismului compensator nu a urmărit instituirea la examinarea a fiecărei plângerii contrare art.3 CEDO, *pentru perioada care nu poate fi împărțite la 10 zile de detenție,* compensarea bănească a persoanelor aflate în custodia statului, or chestiunea dată în asigurarea interesului public, urmează a fi tratată în mod distinct, adică ***de a fi lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei***, cu ulterioara lor examinare în procedură separată în ordinea art. 473^2 Cod de pr. penală.

În atare împrejurări, instanța de recurs reține **a fi pripită** compensarea în valoare bănească în beneficiul condamnatului Leahu Mihail, a sumei de bani în mărime de 450 (patru sute cincizeci) lei, pentru perioada de 9 (nouă) zile (*care nu au putut fi împărțite la 10),* în situația în care, instanța nu și-a motivat efectiv soluția referitor la esența art.473^4 alin.(5) Cod de pr.penală, care s-a dovedit a fi una eronată, reieșind din datele raportului prezentat de administrația Penitenciarului nr. 18 Brănești, ce nu poate fi acceptată în ordine de recurs.

Reieșind din cele expuse supra, deși instanța de fond just a constatat că Leahu Mihail s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarele nominalizate supra, totuși Colegiul penal reține a supune strict reducerii pedepsei penale pentru perioada vizată în calitate de condamnat potrivit raportului instituției penitenciare de până la 09.02.2024, după cum urmează:

În penitenciarul nr. 13 Chișinău, Penitenciarul nr. 4 Cricova și Penitenciarul nr. 18 Brănești perioada de 18.01.2019 până la 02.12.2021 (1049 zile) și de la 21.11.2022 și până la data de 09.02.2024 (data întocmirii raportului) (444 zile) în total 1493 zile, reducând pedeapsa condamnatului Leahu Mihail cu 149 zile, în care s-a aflat în detenţie, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Or, Colegiul găsește necesar să menționeze că, condițiile de detenție în care condamnatul Leahu Mihail s-a deținut în perioada din 09.02.2024 până la 25.03.2024 (data emiterii încheierii de instanța de fond), poate fi supusă examinării într-o nouă procedură, în instanța de judecată la cererea acestuia.

În privința perioadei rămase de 3 zile, calculate în condițiile art.473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, care nu pot fi reduse, Colegiul penal consideră necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Conrtrar alegațiilor apărătorului care și-a expus dezacordul cu formula de reducere a teremenului de pedeapdsă stabilit condamnatului Leahu Mihail în legătură cu coinstatarea detenției acestuia în condiții contrare art. 3 CEDO și anume 1 zi de reducere opentru 10 de detenție, Colegiul penal apreciază că remediul aplicat în speța dată este unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, or, referitor la suferințele avute de către Leahu Mihail în cadrul executării pedepsei penale, Colegiul conchide aplicarea corectă de către instanță a prevederilor art. 473^4 alin. (4) Cod pr. penală, prin calcularea a unei zile de reducere pentru fiecare zece zile de detenție, în perioadele de referință, în condiții contrare art. 3 a Convenției, unde Leahu Mihail și-a executat pedeapsa penală, bazându-și în acest sens soluția pe cadrul legal intern, modificat prin legea procesual penală în vigoare din 01.01.2019, care la dispoziția art. 469 alin. (1) pct. 17^1) stabilește posibilitatea verificării în cadrul executării pedepsei penale a condițiilor de detenție, despăgubindu-i pe condamnați prin reducerea ei conform art. 473^2 alin. (3) Cod pr. penală, în cazul în care acestea sunt contrare garanțiilor acordate de art. 3 a Convenției.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal găsește necesar de a respinge recursul avocatului Lazăr Vitalii în interesul condamnatului Leahu Mihail și a admite din alte motive inclusiv din oficiu recursul Directorului adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, Florea Ion declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 25.03.2024, cu casarea acesteia, rejudecarea cauzei potrivit modului primei instanțe cu pronunțarea în această parte a unei soluții noi, reieșind din cele expuse supra.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct.1) lit. a) CPP, 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod pr. penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul avocatului Lazăr Vitalii în interesul condamnatului Leahu Mihail, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 25.03.2024.

Admite din alte motive decât cele invocate, inclusiv din oficiu recursul Directorului adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, Florea Ion, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 25.03.2024, cu casarea

acesteia în partea calculării perioadei de detenție contrară art.3 CEDO, în calitate de condamnat, rejudecă cauză potrivit modului primei instanței cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte.

Conform art. 473[4] alin. (4) din Codul de procedură penală, se reduce termenul pedepsei condamnatului Leahu Mihail, pentru perioadele detenției în penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr. 4 Cricova și Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada de 18.01.2019 până la 02.12.2021 (1049 zile) și de la 21.11.2022 și până la data de 09.02.2024 (data întocmirii raportului) (444 zile) în total 1493 zile, în care s-a aflat în detenţie, cu *149 (o sută patruzeci şi nouă) zile,*cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

În privința perioadei rămase de 3 zile, calculate în condițiile art. 473[4] alin. (4) din Codul de procedură penală, care nu pot fi reduse, Colegiul penal consideră necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

În rest, dispozițiile încheierii primei instanțe, se mențin fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului Ala ROTARU

Judecători: Dumitru PUȘCA

Ruslana BURDENIUC